

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова
Кафедра фармакології

Побічна дія ліків (ВК5.5)

**Курс за вибором
для підготовки фахівців третього
освітньо-наукового рівня вищої освіти**

Мета та завдання курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Побічна дія ліків» є здобуття аспірантами глибинних знань теорії та практики щодо принципів безпечного для здоров'я застосування лікарських засобів з врахуванням можливих побічних реакцій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Побічна дія ліків» є формування системи знань, професійних умінь, дослідницько-інноваційної діяльності та практичних навичок під час вибору безпечної фармакотерапії та розуміння алгоритму звітування в разі виникнення побічних реакцій.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Здобувач вищої освіти орієнтується в особливостях функціонування системи фармаконагляду в Україні і світі, в нормативних документах з фармаконагляду.
2. Здобувач може створювати алгоритм реєстрації побічної реакції / відсутності ефективності на лікарський засіб.
3. Здобувачі може аналізувати причинно-наслідковий зв'язок виникнення побічної реакції.
4. Здобувач володіє навичками методології вибору оптимального лікарського препарату, для конкретного хворого з урахуванням супутніх лікарських засобів та супутньої патології пацієнта.
5. Здобувач володіє методами оцінки ефективності та безпеки застосування ЛЗ , проведення лікарського моніторингу, дослідження фармакогенетики та взаємодії лікарських засобів.
6. Здобувач здатен аналізувати та прогнозувати розвиток побічної дії ліків та проводити відповідну корекцію.
7. Здобувач може розробляти раціональні комбінації при проведенні сучасної фармакотерапії з урахуванням взаємодії лікарських засобів.
8. Здобувач може проводити оптимізацію методів фармакотерапії та профілактики захворювань у різних груп пацієнтів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.
9. Здобувач має поняття про важливість функціонування системи фармаконагляду в Україні та світі, важливість реєстрації та звітування про побічні реакції ЛЗ/НППІ.
10. Здобувач має поняття про стратегії інноваційних розробок в фармакології та фармації щодо усунення небажаних побічних реакції ЛЗ

Структура курсу:

1. Нормативно-правова база функціонування системи фармаконагляду в Україні.
2. Побічні реакції лікарських засобів. Поліпрагмазія, поліфармація. Відсутність ефективності лікарських засобів при їх медичному застосуванні. Лікарські помилки.
3. Побічні дії лікарських засобів, що впливають на нервову систему.
4. Побічні дії хіміотерапевтичних засобів. Антибіотикорезистентність.
5. Побічні дії лікарських засобів, що застосовуються для лікування захворювань серцево-судинної системи.
6. Побічні дії лікарських засобів, що впливають на ШКТ та дихання.
7. Побічні дії лікарських засобів, що впливають на систему крові і кровотворення та вітамінних препаратів.

Форми та методи навчання:

- лекція, пояснення, бесіда, розповідь, ілюстрація, навчальна дискусія, суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, пізнавальні ігри/симуляція шляхом моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий та клінічний досвід, дослідницько-інноваційний (організація пошукової творчої діяльності аспірантів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань).

Методи контролю:

- усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль, оцінювання підготовленого матеріалу (доповіді), заповненої карти повідомлення про побічну реакцію
- Підсумковий контроль - залік

Рекомендована література:

Базова література

- Побічна дія ліків. Навчальний посібник / К.А. Посохова, О.М. Олещук, М.М. Корда . - Тернопіль : Укрмедкнига. - 2023. - 288.
- Побічна дія ліків : підручник / І. Ф. Бєленічев, Н. О. Горчакова, Н. В. Бухтіярова [та ін.]; Запорізький державний медичний університет. - Вінниця : Нова Книга, 2021. - 360 с
- Побічна дія ліків - Side Effects of Medications: навчальний посібник у 2 т. / за заг.ред. В.М. Бобирьова, М.М. Потяженка. - Вінниця: Нова Книга, 2020. (I том - 352 с.); 2021 (II том).
- Побічні реакції окремих груп лікарських засобів: Навчальний посібник для студентів медичних та фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів, інтернів, лікарів та викладачів клінічної фармакології. Яковлева О.О., Барало Р.П., Вознюк Л.А., Дорошкевич І.О., Кириченко О.В., Клекот О.О., Коновалова Н.В. та ін. - Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. 204с.
- Basic & Clinical Pharmacology. 16th Edition / Bertram G. Katzung, Susan B. Masters, Anthony J. Trevor. - McGraw Hill Lange - Mcgraw-Hill, 2024. - P. 1328.
- Rang and Dale's Pharmacology. 10th edition. - Elsevier LTD (Edinburg, London, New York, Oxford, Philadelphia, St Louis, Sydney), 2023. - 872 p.
- Essentials Of Medical Pharmacology. 9th edition / K. D Tripathi. - Jaypee Brothers Medical Publishers (P) LTD, 2025. - 1090 p.

Рекомендована література:

Допоміжна література

- Лікування розладів, пов'язаних із уживанням психоактивних речовин: посібник Американської психіатричної асоціації: 6-е видання / за ред. Кетлін Т. Бреді, Френсіс Р. Левін, Марка Галантера, Герберта Д. Клебера. - К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2025. - 1047с.
- Клінічна фармакологія: підручник / за ред. О.М. Біловола. - Вінниця: Нова Книга, 2021.- 554с
- Lippincott's Illustrated Reviews: Pharmacology. 8th edition / Karen Whalen - Wolters Kluwer (Philadelphia, Baltimore, New York, London, Buenos Aires, Hong Kong, Sydney, Tokyo)/ - 2022. - 704p.
- Color Atlas of Pharmacology / Heinz Luellman, Klais Mohr, Lutz Hein. - Thieme (Stuttgart, New York, Delhi, Rio de Janeiro), 2018. - 446 p.
- Rabiee R, Hosseini Hooshidar S, Ghaderi A, Jafarnejad S. Schizophrenia, Curcumin and Minimizing Side Effects of Antipsychotic Drugs: Possible Mechanisms. Neurochem Res. 2023 Mar;48(3):713-724. doi: 10.1007/s11064-022-03798-4.
- Bae EH, Greenwald MK, Schwartz AG. Chemotherapy-Induced Peripheral Neuropathy: Mechanisms and Therapeutic Avenues. Neurotherapeutics. 2021 Oct;18(4):2384-2396. doi: 10.1007/s13311-021-01142-2.

Рекомендована література:

Електронні ресурси

- Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>
- Адреса сайту кафедри: www.vnmu.edu.ua / кафедри / кафедри теоретичного профілю / кафедра фармакології.
- Адреса бібліотеки: <http://library.vnmu.edu.ua>
- Державний експертний центр МОЗ України <https://www.dec.gov.ua/>
- Нормативно-директивні документи МОЗ України (стосовно лікарських засобів): <http://mozdocs.kiev.ua>
- Державний реєстр лікарських засобів України: <http://www.drlz.com.ua/>
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-07#Text>
- <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/11/27/227648/>
- <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0095282-09#n3534>
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1069-05#Text>
- https://zakononline.com.ua/documents/show/283015__564279
- Довідник еквівалентності лікарських засобів: <https://rx.ua/>
- Компендіум : лікарські препарати: <https://compendium.com.ua/uk/>
- Сайти фахових видань, електронних міжнародних баз даних (наприклад, PubMed - <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>, та ін.)
- FDA - <https://www.fda.gov>
- Index to Drug-Specific Information - <https://www.fda.gov/drugs/postmarket-drug-safety-information-patients-and-providers/index-drug-specific-information>
- Drugs.com <https://www.drugs.com/alpha/a.html>
- Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
- МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
- Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>